

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Toetsingskader ggz

Toelichting toetsingskader ggz

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd ziet toe op de naleving van wet- en regelgeving en veldnormen. Om transparant te zijn over *wat* de inspectie toetst, maakt de inspectie toetsingskaders voor onderdelen van de gezondheidszorg, zoals de geestelijke gezondheidszorg (ggz). Een toetsingskader bestaat uit een aantal normen met de daarbij horende toetsingscriteria. Deze zijn gebaseerd op wet- en regelgeving en veldnormen die beroepsorganisaties en branchepartijen van zorgverleners hebben opgesteld. De inspectie stimuleert en agendeert de naleving van deze normen, naast het handhaven conform het interventiebeleid van de inspectie (zie www.igj.nl). De inspectie 'toetst' (een vastgestelde norm, waar de inspectie wettelijk toezicht op houdt en/of geïmplementeerde veldnorm) óf 'vindt van belang'/stimuleert (een nog niet geheel geïmplementeerde veldnorm).

Het toetsingskader is toepasbaar binnen zowel grotere als kleinere instellingen, zowel klinisch als ambulant, maar niet voor individuele beroepsbeoefenaren en doelgroep jeugdigen.

Het toetsingskader voor de ggz is een algemeen toetsingskader en kent drie thema's:

- persoonsgerichte zorg; gericht op ondersteuning herstel cliënt;
- deskundige zorgverlener; gericht op professionaliteit zorgverlener;
- sturen op kwaliteit en veiligheid; gericht op hoe het management goede zorg faciliteert.

Per thema is een aantal normen beschreven. De selectie van de normen is gedaan op basis van het toetsingskader verpleging en verzorging, gehandicaptenzorg van de inspectie en de normen die de betrokken beroepsgroepen, brancheorganisatie(s) en cliënt/naaste vertegenwoordigers belangrijk vinden. De inspectie actualiseert het toetsingskader ggz periodiek.

Inspecteurs beoordelen deze thema's altijd tijdens een onderzoek. Of ze ook andere onderdelen van de zorg beoordelen of meer op een onderdeel binnen een thema in willen gaan, is afhankelijk van de situatie. Naast het toetsingskader ggz zijn er verdiepende toetsingskaders zoals het toetsingskader Verplichte ggz zorg, Langdurige ggz zorg en Ambulante ggz.

Met het openbaar maken van dit toetsingskader wil de inspectie bijdragen aan:

- het stimuleren van goede zorg en zorgaanbieders aansporen tot verbeteringen;
- transparantie over werkwijze inspectie;
- het informeren van zorgaanbieders en cliënten, zorgverzekeraars en de maatschappij over de uitkomsten van haar toezicht.

Thema Persoonsgerichte zorg

Het uitgangspunt voor het geven van zorg is het perspectief van de cliënt. Het gaat om zijn verhaal¹ en zijn wensen of behoeftes, daarbij rekening houdend met de beperkingen die er zijn. De cliënt heeft de regie en wordt in zijn herstel ondersteund door zijn naasten, in constante wisselwerking met zorgverleners. Kent de zorgverlener de cliënt, zijn geschiedenis, zijn mogelijkheden en beperkingen? Is er sprake van een respectvolle relatie tussen de cliënt en de zorgverlener?

Norm	Bron	Wat toetst de inspectie
<p>1.1 De cliënt is in staat gesteld om regie te voeren over zijn behandeling.²</p>	<p>Wkkgz art. 2 en art. 3 Wlz art. 8.1.1³ Wvggz art. 2.1</p> <p>Model kwaliteitsstatuut ggz, jan. 2020 Generieke module Herstelondersteuning, nov. 2017 Generieke module Samenwerking en ondersteuning van naasten met mensen met psychiatrische problematiek, aug. 2021</p>	<p>De inspectie toetst of de zorg zodanig vorm is gegeven dat de cliënt in staat is gesteld zelf optimaal regie te voeren over de (verplichte) zorg en zijn leefomstandigheden.</p> <p>De inspectie toetst of het behandelplan actueel is en in samenspraak en met instemming van de cliënt en/of naasten is opgesteld.</p> <p>De inspectie toetst of met de cliënt en/of zijn naasten met regelmaat, in ieder geval één keer per jaar (afhankelijk van de zorg), een evaluatie plaats vindt van de behandeling, gericht op de inhoud en het proces.</p>
<p>1.2 Zorgverleners kennen de cliënt, zijn wensen, behoeftes, mogelijkheden en beperkingen en sluiten hierop aan met de verleende behandeling.</p>	<p>Wkkgz art. 2 en art. 3 Wlz art. 3.2.1 en art. 8.1.1</p> <p>Model kwaliteitsstatuut ggz, jan. 2020 Generieke module Herstelondersteuning, nov. 2017 Generieke module Destigmatisering, maart 2017</p> <p>Generieke module Dagingvulling en participatie, nov. 2017 Generieke module Arbeid als medicijn, april 2017</p>	<p>De inspectie toetst of de verleende behandeling zoveel mogelijk bestaat uit bewezen effectieve interventies of, indien niet aanwezig, uit 'practice based'. (<i>symptomatisch herstel</i>)</p> <p>De inspectie toetst of zorgverleners aandacht hebben voor betekenisgeving van het eigen levensverhaal, zingeving van de cliënt en destigmatisering. Er is toegang tot peersupport of ervaringsdeskundigheid. Tevens is er aandacht voor seksualiteit. (<i>persoonlijk herstel</i>)</p> <p>De inspectie toetst of zorgverleners in de behandeling aandacht hebben voor dagingvulling en participatie, passend bij wensen, behoeftes, mogelijkheden en beperkingen van de cliënt. (<i>maatschappelijk herstel</i>)</p>

1 Voor hij kan ook zij gelezen worden en vice versa; voor cliënt kan ook patiënt gelezen worden.

2 Behandeling omvat ook zorg en begeleiding (met doelen op alle levensgebieden), indien daarsprake van is.

3 Dit artikel geldt niet voor cliënten die zorg ontvangen op grond van artikel 3.3.3 Wlz (persoonsgebonden budget). Ook het recht op een zorgplan, omschreven in Wlz, geldt niet voor deze cliënten.

Norm	Bron	Wat toetst de inspectie
<p>1.4 Cliënten worden ondersteund om hun informele netwerk in stand te houden of uit te breiden.</p>	<p>Wkkgz art. 2 Wvggz art. 2.1 lid 4</p> <p>Model kwaliteitsstatuut ggz, jan. 2020 Generieke module Samenwerking en ondersteuning naasten van mensen met psychische problematiek, aug. 2021</p>	<p>De inspectie toetst of zorgverleners de cliënt ondersteunen om het informele netwerk te onderhouden of uit te breiden.</p> <p>De inspectie toetst in de triade of de samenwerking met naasten ten behoeve van de behandeling van de cliënt wordt ingevuld.</p> <p>De inspectie toetst of zorgverleners zelf de naasten, waar nodig, (in)direct ondersteunen.</p>

Thema Deskundige zorgverlener

Zorgverleners zijn deskundig, zij weten wanneer hun deskundigheid wel of niet voldoende is. Zorgverleners zijn in staat om samen te werken en te reflecteren. Zorgverleners zijn in staat om methodisch te werken (zorginhoudelijk). Dit betekent dat het verbeteren van de kwaliteit van de zorg, via bijvoorbeeld de cyclus van PDCA (plan-do-check-act), continu onder de aandacht is.

Norm	Bron	Wat toetst de inspectie
<p>2.1 Zorgverleners maken hun professionele afwegingen over de benodigde behandeling op basis van wensen, behoeften, mogelijkheden, risico's en beperkingen van de cliënt.</p>	<p>Wkkgz art. 2 en art. 3 Wvvgz art. 2.1 Model kwaliteitsstatuut ggz, jan. 2020</p>	<p>De inspectie toetst hoe zorgverleners in samenspraak met de cliënt beoordelen welke behandeling de cliënt nodig heeft. Ook toetst de inspectie of de zorgverleners, indien mogelijk en gewenst, professionele afwegingen maken bij het op- of afschalen van de zorg.</p> <p>De inspectie toetst of een actuele DSM en een beschrijvende diagnose is vastgesteld. Daarnaast moeten de risico's in samenspraak tussen zorgverleners en cliënt goed in beeld zijn gebracht en zorgvuldig afgewogen. Indien een signaleringsplan is vereist, toetst de inspectie hoe zorgverleners dit toepassen.</p> <p>De inspectie toetst hoe zorgverleners omgaan met het voorkomen en uitvoeren van verplichte zorg. Zorgverleners dienen dit te overleggen met de cliënt en/of zijn naasten.</p>
<p>2.2 Zorgverleners reflecteren systematisch op goede, veilige en persoonsgerichte zorg voor de cliënt. Van daaruit passen zij verbeteringen toe.</p>	<p>Wkkgz art. 2 en art. 3 Model kwaliteitsstatuut ggz, jan. 2020 Generieke module Herstelondersteuning, nov. 2017 Beroepscode voor psychiaters, NVvP, mei 2010 Beroepscode psychologen, NIP, 2015 Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden, V&VN, jan. 2015</p>	<p>De inspectie toetst of zorgverleners regelmatig reflecteren op hun zorginhoudelijk handelen en op de kwaliteit van de geleverde behandeling.</p> <p>De inspectie toetst of zorgverleners vanuit deze reflectie verbeteringen doorvoeren.</p>

Norm	Bron	Wat toetst de inspectie
<p>2.3 Zorgverleners houden relevante ontwikkelingen in hun vakgebied bij om goede, herstelondersteunende en methodische zorg te bieden, afgestemd op de doelgroep.</p>	<p>Wkkgz art. 2 en art. 3 Wet BIG</p> <p>Model kwaliteitsstatuut ggz, jan. 2020 Beroepscode psychiaters, NVvP, mei 2010 Beroepscode psychologen, NIP, 2015 Beroepscode Verpleegkundigen en Verzorgenden, V&VN, jan. 2015</p>	<p>De inspectie toetst of zorgverleners hun deskundigheid voldoende op peil houden, afgestemd op de doelgroep waarvoor zij werken.</p> <p>De inspectie toetst of zorgverleners gericht en planmatig werken aan de doelen uit het behandelplan. Hun handelen en overwegingen daarbij zijn navolgbaar in het cliëntdossier.</p>
<p>2.4 Zorgverleners kennen en handelen naar de afspraken zoals beschreven in de behandeling.</p>	<p>Wkkgz art. 2 en art. 3 Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, januari 2019</p> <p>Generieke module Suïcidaal gedrag, 2020 Model kwaliteitsstatuut ggz, jan. 2020 Beroepscode psychiaters, NVvP, mei 2010 Beroepscode psychologen, NIP, 2017 Beroepscode Verpleegkundigen en Verzorgenden, V&VN, jan. 2015 Leidraad de Veilige zorgrelatie, 2019</p>	<p>De inspectie toetst of veldnormen, richtlijnen en protocollen die nodig zijn voor de behandeling bekend zijn bij de zorgverleners. Indien zij hiervan afwijken, beargumenteren en maken zij dit inzichtelijk.</p> <p>De inspectie vindt het van belang dat zorgverleners elkaar aanspreken op het afwijken van werkafspraken of afspraken uit het behandelplan.</p> <p>De inspectie vindt het van belang dat zorgverleners een veilige zorgrelatie borgen, proactief werken aan de bewustwording, preventie en interventie van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag door zorgverleners.</p> <p>De inspectie toetst of zorgverleners de risico's van de cliënten voldoende in beeld hebben, zoals vanuit de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, en weten welke stappen ze moeten zetten.</p>
<p>2.5 Zorgverleners werken multidisciplinair en schakelen tijdig disciplines en specifieke expertise in van binnen of buiten de organisatie.</p>	<p>Wkkgz art. 2 en art. 3</p> <p>Model kwaliteitsstatuut ggz, jan. 2020 Generieke module Landelijke samenwerkingsafspraken tussen huisarts, generalistische basis GGz en gespecialiseerde GGz, maart 2016 Beroepscode psychiaters, NVvP, mei 2010 Beroepscode psychologen, NIP, 2015 Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden, V&VN, jan. 2015</p>	<p>De inspectie toetst of de multidisciplinaire samenwerking (binnen en buiten de organisatie) is afgestemd met de cliënt en navolgbaar in het behandelplan.</p> <p>De inspectie toetst of zorgverleners de grenzen kennen van hun deskundigheid. Zorgverleners leggen uit in welke gevallen zij een collega met een andere deskundigheid moeten raadplegen of informeren.</p> <p>De inspectie toetst of zorgverleners afspraken maken over de verdeling van taken en verantwoordelijkheden over een goede afstemming van de behandeling aan de cliënt. De inspectie toetst of deze afspraken vastliggen in het cliëntdossier.</p>

Thema Sturen op kwaliteit en veiligheid

De zorgaanbieder is verantwoordelijk voor de organisatie en de randvoorwaarden van de zorg, gericht op ondersteuning van het herstel van cliënten. Zij doet dit op zodanige wijze dat er sprake is van zorg van goede kwaliteit die in ieder geval veilig, doelmatig, tijdig en cliëntgericht is. De zorgaanbieder zet voldoende en deskundige zorgverleners in, passend bij de doelgroep. Zij faciliteert hen structureel om goede zorg te verlenen. De zorgaanbieder stuurt (inspireert, coördineert en controleert) systematisch op de kwaliteit van de zorg en anticipeert op risico's.

Norm	Bron	Wat toetst de inspectie
<p>3.1 De zorgaanbieder stelt persoonsgerichte zorg centraal en borgt de veiligheid van de cliënt.</p>	<p>Wkkgz art. 2 en art. 3 Wlz art. 8.1.1 Wvggz art. 2.1 en art. 2.2 Wmcz art. 2, 3, 10 en 14</p> <p>Generieke module Herstelondersteuning, nov. 2017 Leidraad Veilige Zorgrelatie, VWS, juli 2019</p>	<p>De inspectie toetst of de zorgaanbieder een visie heeft op herstel ondersteunende zorg en de zorg zodanig inricht dat de cliënt in staat wordt gesteld zelf optimaal regie te voeren over de behandeling, ook bij verplichte zorg. De zorgaanbieder dient zich tevens in te spannen om psychische klachten vroegtijdig op te sporen.</p> <p>De inspectie toetst of er een cliëntenraad (formele medezeggenschap) is en of er -bij langdurige zorg- inspraak (informele medezeggenschap) is.</p> <p>De inspectie toetst of de zorgaanbieder de belangrijkste risico's in beeld heeft en daarop beleid uitvoert ten behoeve van cliëntveiligheid.</p> <p>De inspectie vindt het van belang dat de zorgaanbieder een open en veilige cultuur van leren stimuleert, waarin zorgverleners communiceren over veilige zorgrelatie, dilemma's, risico's, calamiteiten en successen.</p>
<p>3.2 De zorgaanbieder bewaakt, beheerst en verbetert systematisch de kwaliteit en veiligheid van de zorg.</p>	<p>Wkkgz art. 2, art. 3, art. 7, art. 9 lid 1, 2, 3 en art. 13 – 18 Wkkgz art. 4 lid 1 sub b Wtza. art. 2, 3 en 4</p> <p>Model kwaliteitsstatuut ggz, jan. 2020 Leidraad Veilige Zorgrelatie, VWS, juli 2019 Governancecode Zorg, 2022</p>	<p>De inspectie toetst of de zorgaanbieder, in samenspraak met cliënten en naasten, een actueel beeld heeft van de kwaliteit van zorg. En of zij werkt met een verbetercyclus, om die kwaliteit van zorg te vergroten.</p> <p>De inspectie toetst hoe de zorgaanbieder omgaat met (bijna)incidenten en calamiteiten. De zorgaanbieder analyseert inzichtelijk de (bijna)incidenten en calamiteiten voor verbeteringen op cliënt-, team- en/of instellingsniveau.</p> <p>De inspectie toetst of de zorgaanbieder (indien vereist) een Wtza-vergunning heeft en een raad van toezicht bestaande uit minimaal 3 onafhankelijke leden.</p> <p>De inspectie toetst of er een toegankelijke regeling is voor een effectieve en laagdrempelige afhandeling van klachten.</p>

Norm	Bron	Wat toetst de inspectie
<p>3.3 De zorgaanbieder draagt zorg voor een materieel veilige zorgomgeving.</p>	<p>Wkkgz art. 2, art. 3 en art. 7 Model kwaliteitsstatuut ggz, jan. 2020 Hygiënerichtlijn voor psychiatrische instellingen, RIVM, okt. 2021</p>	<p>De inspectie vindt het van belang dat de bouwkundige en technische voorzieningen in relatie tot veilige zorg staan. Ook toetst de inspectie de toegankelijkheid van het dossier.</p> <p>De inspectie vindt het van belang dat de zorgaanbieder zorg draagt voor een gezondheidsbevorderende omgeving, zowel voor cliënten als voor medewerkers.</p> <p>De inspectie toetst of de zorgaanbieder de hygiëne richtlijn naleeft.</p>
<p>3.4 De zorgaanbieder zorgt dat er voldoende deskundige zorgverleners beschikbaar zijn, afgestemd op de cliënt en de zorgbehoefte.</p>	<p>Wkkgz art. 2, art. 3, art. 4 lid 1 Wlz Wet BIG Uitvoeringsbesluit Wkkgz art. 3 lid 1 Model kwaliteitsstatuut ggz, jan. 2020</p>	<p>De inspectie toetst of de zorgaanbieder voldoende personele capaciteit inzet voor de uitvoering van goede zorg.</p> <p>De inspectie toetst of de zorgaanbieder toeziet op deskundigheid en scholing van zorgverleners betreffende hun functie en de doelgroep waarvoor zij werken.</p> <p>De inspectie toetst of de zorgaanbieder zich vergewist van het functioneren van zorgverleners in het verleden.</p> <p>De inspectie toetst of de zorgaanbieder zorg draagt voor vastgelegde afspraken over de wettelijke verplichtingen en regels omtrent de uitbesteding of aanvaarding van zorgverlening door derden.</p>
<p>3.5 De zorgaanbieder handelt naar gemaakte afspraken tussen zorgverlener, cliënt en het (in)formele netwerk om goede, veilige en persoonsgerichte zorg te leveren.</p>	<p>Wkkgz art. 2 en art. 3 Wlz art. 8.1.1 Model kwaliteitsstatuut ggz, jan. 2020 Generieke module Samenwerking en ondersteuning naasten van mensen met psychische problematiek', aug. 2021 Generieke module Landelijke samenwerkingsafspraken huisarts, generalistische basis GGz, gespecialiseerde GGz, 2016</p>	<p>De inspectie toetst of de zorgaanbieder binnen de organisatie zorg draagt voor een taak- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen zorgverleners. De zorgaanbieder zorgt voor samenwerkingsafspraken en een rolverdeling met andere instellingen, zoals met zorgaanbieders in het sociale domein.</p> <p>De inspectie vindt het van belang dat de zorgaanbieder in- en exclusiecriteria hanteert.</p> <p>De inspectie toetst of de verantwoordelijkheidsverdeling duidelijk is voor de cliënt en de verwijzer als er sprake is van wachttijden. De inspectie toetst op welke wijze de zorgaanbieder de wachttijden monitort en de informatie hierover toegankelijk maakt voor cliënten.</p>

www.igj.nl

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.